

Sklenil sem, ko sem to čital, takoj odgovoriti, a ker sem na vse strani tako zaposlen, sem prišel šele danes do tega, da odgovorjam.

Meni je mnogo na tem ležeče, da bi bilo cenjeno učiteljstvo, zbrano okoli »Učiteljskega Tovariša«, zavzelo za protialkoholno misel in delo. Zato je na vsak način potrebno, da se sporazumemo, in mislim, da ni nemogoče, da bi se sporazumeli.

Tudi jaz sem te misli, da naj bi se učiteljstvo predvsem svobodno in dobrovoljno zavzelo in odločilo za to delo. Zato sem delal na to, da se je osnovala »Učiteljska protialkoholna zveza« (ne sicer kot društvo, ampak kot oddelek protialkoholne zveze »Sveta vojska«). Imeli smo potem zborni in sestanke te »podzveze«, h katerim smo vabili učiteljstvo brez razlike. In deželni odbor je na našo prošnjo nakazal in razdelil vsem učiteljem knjižico »Učitelj v boju proti alkoholu«. Jaz sem skušal še posebej stopiti v stik z gg. učitelji, člani »avstrijske jugoslovanske učiteljske Zaveze«, ki so se posebno zanimali za protialkoholno vprašanje. Posebej sem še prosil najvnetejšega med njimi, g. nadučitelja Rud. Horvata, naj piše o naši stvari v »Učiteljskem Tovarišu«, kar je nekaterikrat tudi storil.

Uspeh tega prizadevanja — oprostite — pa ni bil tak, kakor bi bilo želeli. Ne glede na političko barvo učiteljstva se je en del učiteljstva za protialkoholno delo zanimal in ga pospeševal, drugi pa ne. Najlepše in najboljše bi bilo kajpada, ko bi se vse učiteljstvo svobodno iz lastnega prepričanja odločilo za intenzivno delo, za treznost. A to je ideal — nedosegljiv. Vzemimo ljudi, kakor so; vsaj je med drugimi stanovi, recimo še posebej med duhovniki, ista. Če je tako neobligatno delo prepuščeno samo dobri volji posameznikov, ne bo nikdar povsod enakomerno izvršeno. Potrebno pa je, da se dela za treznost povsod. Ni je občine na Slovenskem, kjer — četudi ni notoričnih pijancev — bi se ne pilo preveč.

Tako enakomerno delo pa je mogoče doseči samo tedaj, ako se započne — no, recimo naravnost — »od zgoraj dol«. Pa tudi ni umljivo, zakaj bi se to ne smelo storiti. Če se od šolske oblasti zankazuje pouk o naravoslovju, pouk o škodljivih živalih in rastlinah, zakaj naj bi bil izvzet pouk v škodljivosti alkohola, — kateri pouk je praktično mnogo važnejši, kakor marsikaj drugega, kar se otroci morajo učiti. In če je ta pouk v naprednih državah, n. pr. v Švici, na Angleškem, v Ameriki po šolah obligaten, gotovo ne bo poniževalno za nas, če se pri nas tudi obligatno vpelje.

Obligaten predpis takega pouka je pa tudi zaradi tega upravičen, ker se le na ta način more doseči nekaj kolikor toliko enotnega. Po moji misli to ni niti poniževalno niti pretrdo, ako dobi učitelj neke norme, po katerih naj se ta pouk vrši. Marsikaj učitelj bo tega še vesel, da dobi neko navodilo, ker vsi ljudje nismo velumni, da bi vselej sami od sebe začeli ravno najboljšo metodo. Posebno ker ta predpis ne bo nikdar tako pedantično natančen, da bi ne puščal učitelju še vedno mnogo svobode.

To kar se tiče učiteljstva samega. Dovolite pa tudi besedo o tem, kar se tiče načina, kako naj se otroci navažajo k zdržnosti.

Jaz poznam velikansko važnost vzgoje ter jo, kjer mi je prilika, poudarjam z besedo in pismom; pedagog po poklicu pa nisem in se teoretiško ne utegnem mnogo pečati z vzgojeslovjem; vem le bolj to, kar mi zdrava pamet pove. Pamet in skušnja — tudi skušnja na lastni osebi — mi pa povesta, da ni dobro, če se prosti volji človekovi preveč prepušča, če se mora človek šele v vsakem posameznem slučaju boriti med dobrim ali slabim. Kdor to zahteva, ta človeške narave ne pozna. Dobro je marveč, da se človek privaja — in to zlasti mlad — da se slabega konstantno varuje, in dobro, da ravno tako konstantno in z lahkoto vrši, da mu dobre navade preidejo v meso in kri. Taka dobra navada je tudi abstinenca. In menim, da je vredno vsa dovoljena sredstva porabiti, da se otroci užije v to navado, živeti brez alkohola. Kakšna sredstva hoče kdo v ta namen uporabljati, to je bolj ali manj pripuščeno vsakemu posebej. Mislim, da to ne more biti nepedagogičsko, da se otroci za abstinenco priglase in vpisujejo ter tudi vzpodbujajo, da bodo dani besedi zvesti in nadzorujejo, če so zvesti. »Zlata knjiga«, v katero se vpišejo vztrajni abstinenti, ni moja misel ampak g. Horvata, in sem jo le od njega akceptiral. Da se utegnemo pri tem vtihotapiti tudi kake zlorabe, je mogoče. Da take zlorabe kolikor mogoče prepreči, to mora biti ravno skrb pedagoga. Zaradi kake morebitne zlorabe ne sme zavreči cele stvari. Če pa hoče in more učitelj isti namen na kak drug način doseči, nima nikdo nič proti temu. Kdo zna boljše pot, svobodna mu, ubere naj jo! Samo da se res zgodi!

Se eno besedo o politiki! Abstinenca, delo za treznost sploh, je nepolitiška stvar. V velikem političkem šundru, ki je bil pri nas pred vojno in nam še vedno šumi po ušesih, je pa mogoče, da se tudi take strogo nestranske reči kakor je abstinenca, utegnemo presojati s političkega stališča. A to morejo le majhni duhovi. Možje širokega obzorja in plemenitega srca tega ne bodo storili. Marsikje po svetu so svobodomiselnici v boju proti alkoholizmu daleko pred katoličani. Če je pa slučajno pri nas misel o protialkoholnem delu izšla od duhovnikov, to ne bo nobenega resničnega rodoljuba zadrževalo od tega eminentno rodoljubnega in kulturnega dela. Jaz nisem bil v tem oziru nikoli ozkosrčen in sem z veseljem pozdravil vsakega sodelavca, bodi političke barve katerekoli. Sploh sem bil vedno sovražnik tiste omejenosti, združene navadno s surovostjo, ki je na vse pretege hvalila vsako stvar, izišlo iz lastne stranke, četudi ni bila najboljša, v nič devalo pa vsako delo iz krogov nasprotne stranke, če je bilo še tako dobro. Pa če smo bili do zdaj tako omejeni, vojna nas bo vsaj kaj zmordila! Gospod urednik »Učit. Tovariša« pozna v tem oziru moje nazore, ki sva jih izmenjala kmalu na začetku vojne, ko sva zadel skupaj na vlaku. Stranke bodo seveda vedno ostale. Toda če zdaj v teh usodnih časih ne opustimo tega dosežanega nagnusnega medsebojnega pobijanja, potem se nikar ne čudimo, če nas bo vzel zlomek!

Zanašajoč se torej na razsodnost in rodoljubnost naprednega učiteljstva, se obračam do vseh cenjenih čitateljev »Učiteljskega Tovariša« z nujno prošnjo, naj se oprimejo z vsem srcem tega veli-

kega narodno-vzgojnega dela. Posebej bi še prosil cenjeno uredništvo »Tovariša«, naj odpre poseben predal — četudi ne ravno v vsaki številki — temu važnemu vprašanju, kakor sem isto zaprosil »Slovenskega učitelja«. Plemenita tekma na tem polju bo dobri stvari, mladini in narodu, le v korist.

In še posebej se obračam do izvenkranjskega slovenskega učiteljstva z lepo prošnjo, naj tudi krepko poprime za to delo. Do šolskih oblasti drugih pokrajin nima naša slovenska »Sveta vojska« nobenega vpliva, in zato se učiteljstvu ni bati kakega predpisa ali ukaza od zgoraj, da naj v tej smeri kaj dela — vsaj vsled našega vpliva ne. In vendar je med obmejnimi Slovenci in Hrvati delo stizenja ravno tako potrebno kakor med Kranjci. Iz enega ozira še bolj, — namreč iz narodnega ozira. Kajti pitju vdano prebivalstvo ima mnogo manj odporne sile nasproti tujskemu navalu kakor trezno, gospodarsko in moralno močno. In vsote, ki gredo iz naše ožje domovine za alkohol med tujerodce, so tako ogromne, za našo narodno posest tako škodljive, da mora že samo to izzvati in pozvati vsakega pravega narodnjaka na odpor proti alkoholizmu. Želeli bi torej bilo, da bi se nekateri člani učiteljstva prav posebno zavzeli za protialkoholno idejo, dvignili njen prapor, stopili gibanju na čelo in vodili druge tovariše, podpoveljnike, v častnem boju proti ljudskemu sovražniku alkoholu.

Pozdravljeni, gospoda Tovariševci!

Janez Ev. Kalan,
predsednik »Svete vojske«.

Vojne draginjske doklade štajerskega učiteljstva za l. 1917.

Po neumornem prizadevanju se je posrečilo učiteljski organizaciji izposlovati pri deželnem odboru 50 do 140% višjo draginjsko doklado od lani. Deželni odbor štajerski je v svoji seji dne 7. februarja 1917 določil za učiteljsko osebje na javnih ljudskih in meščanskih šolah na Štajerskem za leto 1917 sledeče draginjske doklade:

V službi se nahajajoče učiteljske osebe dobijo in sicer:

1. Učiteljske osebe, usposobljene za učiteljstvo in oženjene (vštevši mobilizovane, k stanju moštva pripadajoče učitelje), dobijo, ako so brez otrok, 480 K, ako imajo 1 ali 2 otroka 540 K, 3 do 4 otroke 600 K in ako imajo več kakor 4 otroke 700 K.

2. Učitelji, usposobljeni za učiteljstvo, oženjeni in kot gažisti vpoklicani, dobijo, ako so brez otrok 240 K, z 1 ali 2 otrokoma 270 K, s 3 ali 4 otroki 300 K, in ako imajo več kakor 4 otroke, dobivajo 350 K draginjske doklade.

3. Učiteljske zakonske dvojice dobijo: Možje (vštevši mobilizovane, k stanju moštva pripadajoče) brez otrok 240 K, z 1 ali 2 otrokoma 300 K, s 3 do 4 otroki 360 K in z več kot 4 otroci 460 K.

Žene pa dobijo ne glede na število otrok 240 K.

4. Od učiteljskih zakonskih dvojic dobijo, ako je bil mož vpoklican v vojak kot gažist, samo žene brez otrok 240 K.

z 1 ali 2 otrokoma 270 K in s 3 do 4 otroki 300 K.

5. Učiteljske osebe z učno usposobljenostjo in samskega stanu (izvzemši mobilizirane, pripadajoče k stanju gažistov in moštva) dobijo 260 K.

6. Učiteljske osebe, ki imajo zrelostni izpit (izvzemši so mob. učitelji pripadajoči k stanju gažistov in moštva) dobijo 240 K.

7. Učiteljice ročnih del dobijo: samske ali dvove z otroki 120 K, vdove brez otrok 60 K.

8. Pomožni učitelji, pomožne učiteljice in vrtnarice, ki dobivajo plačo iz deželnega šolskega zaklada, dobijo 120 K.

Pri nakazanju teh draginjskih doklad se je v obče ravnati po sledečih temeljnih načelih: Pri presojevanju stanovskih in družinskih razmer se določijo za podlago 1. januar 1917. Doklada je veljavna za leto 1917 za vse učiteljske osebe, ki jih plačuje deželni šolski zaklad. Spremembe med letom ne vplivajo na visokost draginjske doklade; izvzet je samo slučaj, ako kaka učiteljska oseba izstopi iz učiteljske službe. Učitelje-vdovce ali ločene, ako so brez nepreskrbljenih otrok, je smatrati, kakor če bi bili samskega stanu. Učitelji-vdovci ali ločeni učitelji z nepreskrbljenimi otroki se naj uvrstijo v primerno skupino oženjenih učiteljev.

Učiteljice - vdove brez pokojnine po umrlem možu, kakor tudi ločene učiteljice brez alimentacije (preskrbovalnine) je presojati kakor ožene učiteljice, učiteljice-vdove s pokojnino, oziroma ločene z alimentacijo, ravnotako kakor učiteljice, ki so poročene z neučitelji, je prištevati k samskim učnim osebam.

Za nepreskrbljene otroke je smatrati tiste, ki še niso izpolnili 20. leto svojega življenja in ako še tudi drugače niso preskrbljeni. Omožene hčerke je smatrati za preskrbljene. Otroci, ki so bili kaznovani zaradi kakega hudodelstva ali zaradi prestopkov, določenih v §§ 460, 463 in 464 kaz. zak., nimajo pravice do draginjske doklade. Ako otroci učiteljskih oseb obiskujejo srednje ali visoke šole, učiteljšča, trgovske, obrtne, gospodarske ali druge višje šole z dobrim uspehom, ali pa ako so vsled trajne bolehnosti ali vsled hiranja nesposobni si kaj prislužiti, se sme za take otroke, ako so že dovršili 20. leto in še ne prekoračili 24. leto, prositi za draginjske doklade.

Draginjske doklade se bodo izplačevale v četrtletnih obrokih in sicer 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra 1917. Draginjska doklada, ki bi se morala izplačati 1. januarja 1917, se naj izplača 1. marca 1917.

Remuneracije za pouk iz veronauka se morajo od 1. januarja 1917 začeti preračunati na podlagi četrte pačilne stopnje.

Potne odškodnine se od 1. januarja 1917 zvišajo za 50%.

Da se more posebej ozirati na podpore potrebno učiteljsko osebje na šolah III. plačilnega razreda, si deželni odbor pridržuje znesek 10.000 K.

Draginjske doklade za pred 1. majem 1914. vpok. učit. so določili: Za ožene učiteljske osebe 200 K. Za vpokojene učiteljice in učiteljske samskega stanu, ki dobivajo do 2400 K letne pokojnine, 100 K, za samske vpokojene učiteljice ročnih del 100 K. Vpokojene učiteljice, ki so se omožile pozneje, ko so že stopile v pokoj, ni-

njegov zapuščen grob, le misli njegovega žalostnega očeta in matere, sestra in njegovih prijateljev romajo nanj. — Ljubil je Kranjc šumno družbo: kjer se je najglasneje pelo, kjer se je bohotilo veselje s svojim najbolj smehljajočim se licem, tam je bil on zraven. Zapel je z veselimi, zasmehal s smejočimi in zaigral na klavir, da so se razlili akordi v veselih valovih po sobi. Tak je bil v družbi, a če ga je hotel videti kdo drugačnega, je moral na njegov dom. Tam je sedel zamišljen pri knjigah ali pa pri stojalu s čopičem in s paletto v roki. Da slikarstvo, to naj bi bilo njegovo polje! Oj, kolikokrat je sanjal o akademiji, dasi morda še sam ni verjel v svoje sanje! S kakšnim veseljem je čital življenjepis umetnikov, posebno pa slovenskih slikarjev! In res, če bi pregledali njegovo zapuščino, bi dobili razven kopice slik in škie, tudi debel zvezek, kamor je zapisaval gradivo za zgodovino slovenskega slikarstva. — Nočem reči, da je izgubilo Slovenstvo z njim bogve kakega bodočega slikarja, ne! — ampak izgubili smo nekoga, ki nam je vsaj hotel nekaj podati. Živel je v idealih, do zadnjega izdihljaja uverjen, da ozdravi, in da se enkrat vendarle začne njegova solnčna pot sladkim ciljem nasproti. Težko je umiral, a sedaj mu je lahko. A. S.

† Učiteljici Ani Zupanekovi roj. Poglajenovi v spomin.

Spremili smo k večnemu počitku našo drago tovarišico.

Umrila je 17. februarja 1917 v Novi cerkvi.

Rojena je bila 6. januarja leta 1880. v Št. Rupertu na Dolenjskem. Starše je izgubila že v nežni mladosti. Skrbel je za njo njen stric, polkovnik Josip Sattler, ki je bil osirotelim otrokom vse. V počitnicah je pohitela rajnika navadno k njemu na solnčni jug, v znameniti Dubrovnik. Učiteljšče je dovršila leta 1901 v Ljubljani, kjer je pozneje tudi obiskovala tečaj za meščanske šole. Službovala je najprej v Loki pri Zidanem mostu, v Jurklostru in Teharjih, nazadnje od leta 1905. pa v Novi cerkvi pri Celju, kjer se je tudi poročila leta 1910. Njen mož, učitelj Rudolj Zupanek je odšel že precej v začetku vojne na severno bojišče in je zdaj že dve leti v ruskem ujetništvu, zadnje leto v Taškentu, gub. Turkestan v Sred. Aziji. Rajnica je zapustila dva ljubezniva otroka; Marjan je izpolnil šesto leto, Milan tretje leto. Za njo žalujeta tudi brat in sestra, ki ji je lajšala zadnje dni življenja

in je bila ranjica v boleznih glavna opora. Brat pa je na bojišču; veš o njeni bolezni je došla prepozno in ko je prišel, je našel samo njen grob.

Položili smo jo v grob. Marsikomu se je takrat zasolilo oko, saj je bila rajnika draga vsakemu, ki jo je poznal. S svojim tihim, lepim značajem si je pridobila ljubezen in spoštovanje. Gospod dekan dr. Lav. Gregorec se je ob grobu v lepih besedah poslovil od rajnice, domače pevke, večina njene nekdanje učenke, pa so ji zapele žalostinko.

Umrila je mati, umrla je naša draga tovarišica. Marjan in Milan sta siroti, ni je več njune dobre mamice. Odšla sta na svoj novi dom v Celje k svojemu staremu očetu gosp. nadzorniku J. Zupaneku. Tam v daljni tujini pa bo žaloval mož, ki je izgubil najdražje bitje — dobro ženo.

Polni trpljenja so bili njeni zadnji trenotki, bolehal je že nad dve leti. Mirno je trpela in upala, da pridejo kmalu lepši časi, da se vrne njen mož, ki ga je tako željno pričakovala. Bala se je konca — težko je umreti v hrepenenju, ko veže človeka še sto in sto sil na življenje.

In zdaj počiva poleg svojega sinka Borisa. Na vseh mrtvih dan je okrasila zadnjikrat njegov grob, takrat pač ni slutila, da bo počivala že čez nekaj mesecev ob njegovi strani.

Na pokopališču pod temnimi kostanji je tvoj grob, tam počiva tvoje truplo, tvoj duh pa bo živel med nami, ki smo te ljubili in spoštovali!

Spavaj mirno poleg svojega sinka!

H. S.

† Jožef Kranjc.

Malo časa je odkar je bil še med nami, vesel in zadovoljen, v kolikor je pač še mogoče v tem času, in zato nas je vse tembolj pretresla vest, ki je prišla s Štajerskega, da je umrl. Kakor obstane človek v grozi, brez čustva, brez misli, tako smo obstali za hip mi, ki smo ga poznali. Kot kamnat kip, ki ne izpremeni izraza, naj sije sonce ali naj lije dež, tisti grozni jesenski dež, polagoma pa se nas je jela oklepati bridkost s svojo bodičasto, jekleno pestjo. — Kdo na goriškem učiteljsku ga ni poznal! Čeprav se je moral — kot revnih staršev sin — boriti poleg študij še za kruh — je vseeno vse prenašal z lahkoto, da, z veselostjo celo. Lani je izdelal maturo, in ko se je ravno pripravljal na svoj nov stan, takrat je moral k vojakom. Tam na Štajerskem je — šibak kot je bil — obolel in po mučni bolezni umrl. Tam na Štajerskem nekje je

majo pravice do draginjske doklade. Na posebne vloge vpokojenega učiteljstva za draginjske doklade se tudi letos ne bo oziralo. Učiteljske vdove z letno pokojnino do 800 K, dobe 120 K draginjske doklade, učiteljske vdove z letno pokojnino do 1000 K dobe 100 K drag. doklade, uč. vdove s čez 100 K pokojnine dobe 80 K. Vzgojevalnina se zviša za 30% in pokojnine za sirote se zvišajo za 50%. Učiteljske vdove, ki so obenem aktivne učiteljice, dobijo draginjske doklade samo kot učiteljsko službo opravljajoče učiteljske osebe, ne pa kot učiteljske vdove. Draginjske doklade za vpokojeno učiteljsko osebo, za vdove in sirote se bodo izplačevale v dveh obrokih, in sicer dne 1. marca in 1. julija 1917. — Čeravno draginjska doklada ne odgovarja razmerju narasle draginje ter ima tudi načrt porazdelbe pomanjkljivosti, vendar smemo biti z uspehom zadovoljni. Vse kar imamo, dosegli smo potom organizacije. Upamo, da med slovenskim učiteljstvom ne bo več brezbriznežev, ki bi stali zunaj naših vrst ter uživali le sad našega truda, ampak pristopili bodo k organizaciji ter delali skupno z nami za napredek šole in učiteljstva. Ali bomo se mogoče zopet varali?

Srednješolske vesti.

RAJKO PERUŠEK †.

Na Dunaju je umrl dne 25. februarja 1917 gimnazijski profesor gosp. Rajko Perušek. Pokojnik je služboval v Sarajevu, v Novem mestu in v Ljubljani. Ni bil marljiv in vreden le v spolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti, delaven je bil tudi na literarnem polju, sodeloval pri raznih znanstvenih in leposlovnih listih. Ko je Levec izdal pravopis, mu je bil Perušek hud nasprotnik. Stvarno in temeljito je zagovarjal svoje stališče in prepričanje. Bil je dosleden in neustrašen pristaš slovensko-hrvatskega edinstva in nasprotnik jezikovnega provincializma. Mnogo let je bil predsednik »Pisateljskega podpornega društva«. Zbal se je vojne in zapustil domovino ter se preselil na Dunaj, odkoder bi se bil po sklepu miru zopet povrnil v domovino, a prehitela ga je smrt v tujini. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Letnina à 2 K za učiteljski konvikt so plačali: Marija Kavčičeva, c. kr. šol. ravnateljica; M. Lapajnetova, c. kr. učiteljica; M. Rupnikova, c. kr. učiteljica; vse v Idriji. Rudolf Horvat, nadučitelj; Bibka Bisailova, učiteljica; Olga Tomšičeva, učiteljica in Ana Dovganova, učiteljica; vsi v Trnovem na Notranjskem. Hvala!

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. V. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojni podporni sklad« v mesecih prosinca in svečan 1917. 1. Okraj Laško: Dol, 3.60 K; Laško, 5.20 K; Sv. Lenart (Zin. Fabjan), 2 K; Trbovlje 8 K in 11 K; Trbovlje-Vode, 7.60 in 34 K (11 K namesto venca na grob umrlega brata, tovariša Roberta Plavšaka; 12 K namesto venca na grob umrlega brata tovarišice Ane Wessner); Turje 80 vin.; skupaj 71 K 80 vin.; 2. okraj Gornja Radgona: Sv. Jurij na Ščavnici, 8 K; 3. okraj Maribor: Sv. Marijeta na Pesnici, K 21.30; 4. okraj Ptuj: Ptujsko učiteljsko društvo, 76.50 K; 5. okraj Vransko: Polzela K 10.50; vsota tega izkaza K 118.10; prej izkazanih K 1411.69; skupaj K 1599.79. Letošnja draginjska doklada je uspeh naše organizacije. Spomniti se je, ko prejmete 1. in 2. obrok! Iskrena hvala pa vsem darovalcem, zlasti učiteljstvu trboveljskih šol (Trbovlje in Vode), katerih požrtvovalnost priporočamo v posnemo.

Kranjske vesti.

—r— **Važni odlok.** Ljudski učitelj na Kranjskem — ime je postranska stvar — se je bil poročil z ljudskošolsko učiteljico. Čez par let je prosila učiteljica zaradi bolehnosti za vpokojitev, bila vpokojena in se ji je priznala pokojnina po določilih pokojninskega zakona za Kranjsko. Pred dvema letoma je umrla učitelju gospa soproga in zapustila 3 mladoletne, nepreiskrbljene otroke. Učitelj prosi kot oče in varuh za konkretno pokojnino in vzgojino za svoje otroke, ki jim gre po materi, vpokojeni učiteljici. C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je priznal otrokom v za-

konu zajamčeno vzgojino po materi, a **deželni odbor je odrekel prispevek iz deželnih sredstev.** Tako sučaji se pripete večkrat. Da vedo tovariši v sličnih slučajih nastopiti pravi pot, podamo dotični odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko v celoti. — Über Ansuchen des Lehrers N. N. um Erziehungsbeiträge für die ehelichen Kinder seiner am ... verstorbenen Gattin, findet der k. k. Landesschulrat auf Grund der §§ 66, 72 und 74 des Gesetzes vom 30. Juni 1900, Nr. 17, L. G. B., den ehelichen Kindern der N. N. und zwar: — tu so navedeni z imeni vsi 3 otroci z rojstnimi datumi (prip. ured.) — eine Konkretal pension in der Höhe der Hälfte der Witwenpension, welche die Mutter N. N. gebührt hätte, also im Betrage jährlicher 400 K und überdies eine Zulage zur obigen Konkretal pension im Betrage jährlicher 80 K, zahlbar vom ... angefangen und zwar die Konkretal pension jährlicher 400 K bis einschließlich ... 19... die Zulage jährlicher 80 K bis einschließlich ... 19... eventuell bis zum Zeitpunkt einer früheren Versorgung eines der obgenannten Kinder zuzuerkennen. Dagegen steht sowohl dem Lehrer N. N., als auch dem kranischen Landesausschusse die Berufung an das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht offen, die binnen der nicht erstreckbaren Frist von 14 Tagen, gerechnet vom Tage nach Zustellung beim k. k. Landesschulrate einzubringen wäre. Diese Entscheidung beruht auf der Erwägung, daß N. N., der ein Dienstinkommen von X K jährlich bezieht, bei der jetzt herrschenden Teuerung seine Kinder zu erhalten nicht im Stande ist, und daß die innerwählten unversorgten Kinder der N. N. daher gemäß § 66 al. 2, leg. cit. einen Anspruch auf Versorgung haben, und zwar gemäß § 74, leg. cit. auf eine Konkretal pension in Betrage der Hälfte der Witwenpension, auf welche die Lehrerin N. N. Anspruch hätte, d. i. 400 K jährlich und außerdem bei Zutreffen der Voraussetzung des § 74, al. 2 leg. cit. auch eine Zulage zur Konkretal pension jährlicher 80 K die Summe der normalmäßigen Erziehungsbeiträge, d. i. für jedes Kind 160 K, zusammen 480 K beträgt, daher dieser Mehrbetrag per 80 K jährlich auf die Dauer des Zutreffens der gesetzlichen Voraussetzungen den Kindern gebührt. Die Flüssigmachung der Konkretal pension und der Zulage wird erfolgen, sobald diese Entscheidung in Rechtskraft erwachsen ist. Hinevon wird itd. — (Pripominjamo le še, da se tovariš N. N., ki je iskal le svojo pravico, ni pritožil, priziva pa tudi deželni odbor ni vložil.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Zaradi bolezni je dobila dopust Neža Bregar-Droll, učiteljica v Zg. Šiški; nadomestovala jo bo učiteljska kandidatinja Ida Petričeva; začasni učitelj v Zalemlogu nad Železnikom Viktor Kregar je imenovan za začasnega učitelja - voditelja na enorazrednici v Dražgošah; v vojaško službo poklicanega nadučitelja Valentina Mikuža bo suprirala v Šmarju pri Ljubljani začasna učiteljica Valentina Klovareva; v vojaško službo poklicanega učitelja Valentina Clementa bo nadomestovala v Nevljah začasna učiteljica Amalija Kredarjeva; vpoklicanega učitelja Frana Jurjeviča bo supriral v Iški vasi goriški nadučitelj iz Zalošč pri Dornbergu Fran Golja; za začasnega učitelja v Polomu je imenovan Fran Šešar; obolelo učiteljico Terezijo Furlanovo bo suprirala v Šmartnu pri Litiji absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Očakarjeva; šolsko vodstvo v Ambrusu je prevzela definitivna učiteljica Nežika Zadnikova, ker je nadučitelj Ciril Dequal poklican v vojaško službo; absolvirani učiteljski kandidat Karel Lischna je imenovan za začasnega učitelja na enorazrednici v Dragi; za začasne učiteljice so imenovane: Marija Mavrinova v Dobropoljah, Marija Hauptmanova v Zagarju in Marija Prezeljeva v Žazarju; Marija Jakilova pride za suplentinjo v Toplice pri Novem mestu.

—r— **Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta.** O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 20. februarja 1917, je došlo sledeče poročilo: Potem, ko odpravi predsednik sejo in proglasi njeno sklepčnost, oglašajo zapisnikar iz predsedstva kurencije in po vse, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Odobrita se zapisnika predzadnje redne seje s 13. decembra 1916 in pa zadnje izredne seje z dne 29. decembra 1916. Pripoznajo se petletne, in sicer: učiteljica Mariji Cerarjevi in Serafini Hubadovi I. provizorna, učitelju Pavlu Gorjupju V. in učiteljici Leopoldini Kumpovi I. provizorna. Sklene se, več prošelj stalno nameščeni učitelji za podaljšanje dopustov c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočiti v ugodno rešitev. Razpravlja se o prošnji za remuneriranje začasnega pouka in se sklone predložiti primerne

nasvete. Razpravlja in sklepa se v dveh disciplinarnih slučajih. Prošnja neke otroške vrtnarice za definitivno nameščenje se odstopi občinskemu svetu v pristojno uradovanje. Nasveti zaradi slovesnega praznovanja nastopa vladanja cesarja Karla I. in presvetle cesarice Cite po šolah se predložijo občinskemu svetu zaradi odobrenja in dovolitve potrebnega denarnega kredita in je o njih poročati tudi c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Nasvetom lokalnih konferenc radi izključitve nekaterih učencev in učenk v smislu §§ 82 in 85 dokončnega šolskega in učnega reda se pritrudi. Zajedno je pa vsem šolskim vodstvom naročiti, naj bodo pri vtemeljevanju takšnih nasvetov zelo temeljiti in vestni, naj sploh v interesu stvari same jemljejo to zadevo s skrajno previdnostjo in natančnostjo ter stavijo takšne predloge v smislu predpisov ondi, kjer je zares sila. Potem, ko se pojasni še nekaj internih zadev vzgojnega in ekonomskega značaja, zaključijo predsednik sejo.

—r— **Tovariš Karel Gruden,** šol. voditelj v Radovici pri Metliki je bil odlikovan za svoje vzorno službovanje s srebrnim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje. In tako je stopil zopet tovariš v vrste odlikovanega slovenskega učiteljstva. Čestitamo!

—r— **Ustanova za slepce.** Pri ustanovi baron Karla Flödnigga za slepce je z začetkom šolskega leta 1917/18 podeliti dve do štiri mesta. Ustanove se uživajo v odgojilnici za slepce v Lincu, v kateri se šolski pouk prične sredi septembra t. l. Pravice do teh ustanovnih mest imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in zmogni za uk ter so najmanj 7, tode ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest je vložiti pri dotičnem okrajnem glavarstvu, oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem do 1. maja t. l. Prošnjam je priložiti rojstni (krstni) in domovinski list, izpričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo izpričevalo o zdravju in zmognosti za izobrazbo dotičnega prosilca. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Štajerske vesti.

—š— **Na c. kr. moškem učiteljskem v Mariboru** je razpisano mesto glavnega učitelja za matematiko in fiziko. Prošnje se morajo vlagati do 31. marca potom deželnega šolskega sveta. Naslovljene morajo biti na naučno ministrstvo. Zahteva se tudi znanje slovenščine.

—š— **† Ana Zupanekova.** Dne 17. februarja t. l. je umrla po daljšem bolehanju v Novi cerkvi pri Celju tamošnja učiteljica, gospa Ana Zupanekova, roj. Poglašenova, v 37. letu svoje dobe. Rajna je bila soproga tovariša Rudolfa Zupaneka, ki se nahaja že drugo leto v ruskem ujetništvu. Ostavila je dva dečka. Ana Zupanekova je bila zavedna slovenska učiteljica. Lahka ji rodna zemlja!

—š— **Mal poboljšek.** Štajerski deželni odbor je naklonil ljudskošolskemu učiteljstvu, uvažajoč sedanjo izvanredno draginjo, za leto 1917 vojno doklado, ki je precej izdatnejša od one leta 1916. Zopet učinek organizacijskega dela vsega štajerskega učiteljstva. Sodrugi, zavedajte se tega dejstva! V sloji je moč.

—š— **Trd bodi neizprosen!** Štajerska deželna učiteljska organizacija je storila pri vladi vsemožno, da izposluje učiteljstvu to, kar državno uradništvo že vživa, namreč, da se tudi njemu spregleda vse davke in pristojbine v dobi od decembra 1916 pa do decembra 1917. Prav tako!

—š— **Učiteljski veteran.** Najstarejši še aktivni učitelj na Štajerskem je nadučitelj Josip Stark v Weizbergu. Mož je 15. februarja t. l. že prekoračil 80. leto svoje starosti, a še danes čil in zdrav opravlja delo v šoli, pa tudi kot izborni organist v cerkvi. Mož pač ne bo imel kmalu kje sovrstnika!

—š— **V šotarišču Lebring** se nahaja tudi več slovenskih učiteljev - vojakov. Spominjajo se prav živo Dantejevega »Pekla«. Lasciate ogni speranza...

—š— **V ruskem ujetništvu** se nahajata tovariša Josip Velnar, učitelj v Cezanjevcih in Makso Varl, učitelj v Jarelini; v italijanskem ujetništvu pa je od 22. marca 1915 tovariš Franjo Šegula, nadučitelj v Št. Lenartu nad Laškim trgov.

—š— **Odlikovanja.** Učitelj v Pišecah, tovariš Ferd. Kokot, poročnik, je dobil srebrno hrab. kolajno II. reda; učitelj pri Sv. Martinu na Pohorju, tovariš Ožbald Mejak, praporščak, je istotako odlikovan; učitelj pri Sv. Ivanu pri Spodnjem Dravogradu, tovariš Jos. Šerbec, poročnik, je dobil Signum laudis.

—š— **Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem.** Učiteljski zbor obeh ljudskih šol Trbovlje-Vode je daroval znesek 11 K za Učiteljski vojni podporni sklad namesto venca na grob umrle matere, tovarišice gospe Marije Omerzove. Enak znesek in v isti namen je darovalo učiteljstvo obeh šol v Trbovljah namesto venca na grob prijatelja Franca Plavšaka, brata tovariša Roberta Plavšaka. Iskrena hvala!

—š— **Pod vodstvom učiteljstva pri Sv. Lenartu** pri Veliki Nedelji je nabrala šolska mladina 34 K za ponesrečence v Brežicah in 5 K 60 vin. za »Rdeči križ«. Požrtvovalni mladini najiskrenejša zahvala! — Za šolsko vodstvo: Antonija Rebolj, zač. šolska voditeljica.

—š— **Vojne kuhinje za šolsko decu** so ustanovili v Gradcu. Razven kosila dobivajo otroci v šoli tudi zajutrek.

—š— **Slovenska šola za slovenske štajerske vojne invalide.** V Celju se že marljivo vrše priprave za ustanovitev šole za slovenske invalide. Invalidi bodo dobivali v šoli vso oskrb in se pripravljali za razne poklice. Zglašati se je takoj treba za vzprejem.

Goriške vesti.

—g— **Tovariš Matija Lavrenčič,** nadučitelj v Št. Petru pri Gorici, sedaj na Viču pri Ljubljani, je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. Čestitamo!

Istrske vesti.

—i— **Tovariš Anton Gregoretič,** sedaj okrajni šolski poročevalec v zasednem ozemlju kraljevine srbske v Vučitrnu, je bil glasom povelja c. in kr. gubernije v Belgradu od 5. II. 1917, št. 15, Präs. št. 1286, od E. V. K., odlikovan z železnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje v praznanje izvrstnega službovanja v vojni. Iskreno čestitamo vrlemu tovarišu na zasluženem odlikovanju!

Iz Prage.

Češki deželni šolski svet je naročil okrajnim šolskim svetom, naj zbero za finančno ravnateljstvo podatke o stroških za vzdrževanje ljudskih in meščanskih šol. »Reichenberger - Zeitung« sklepa iz tega, da se vlada resno peča z vprašanjem o poddržavljenju ljudskega in meščanskega šolstva. Temu nasproti je pa »Union« mnenja, da zbira vlada podatke o stroških za ljudske in meščanske šole zato, da izve za samoobdavčenje občin in okrajev. Po našem mnenju ima »Union« prav. V Avstriji se že dolgo vrsto let jako neradi pečajo s šolskimi vprašanji posebno z onimi, ki bi bili v korist šolstvu in v dobrobit učiteljstvu.

Splošni vestnik.

C. arjeva slika. »Vojno botrstvo«, ki deluje pod zaščito Nj. Vel. cesarice Cite, je založilo in prodaja umetniško in tehniško jako dobro uspešno sliko cesarja Karla. Slika, ki jo je napravil slikar Tom von Dreger, kaže cesarja v maršalski uniformi ter je zlasti vladarjev obraz potretiran v vsej svoji sveži naravnosti. Cesarica sama je pohvalila sliko kot jako dobro. Dosedaj so izdane tri reprodukcije Dregerjevega portreta. Prva v sijajnem barvotisku stane v formatu 58 × 57 K 25.—, druga je izvedena v barvotisku ter stane v formatu 53 × 68 K 7.50, tretja »ljudska reprodukcija« je izvedena v štiri barvah ter stane le K 2.40. — Čisti dobiček od prodaje teh cesarjevih slik je namenjen vojnemu botrstvu. Slike najtopleje priporočamo. Naročajo se: Kriegspatenschaft, Bildervertrieb, Wien, VII., Stifgasse 27.

Patriotični prazniki. Dne 27. aprila je god Nj. Velikanstva cesarice in kraljice Cite, dne 9. maja (roj. 1892) pa rojstni dan. Dne 17. avgusta je rojstni dan (roj. 1887) Nj. Velikanstva cesarja in kralja Karla, dne 4. novembra pa godovni dan. Nastop vladanja se bo praznoval vsako leto dne 21. novembra.

Slovesne črne maše v spomin smrti pokojnega cesarja Franca Jožefa I. Po naznanilu prvega najvišjega dvornika Nj. c. in kr. Apostolskega Velikanstva se imajo po Najvišjem ukazu slovesne črne maše v spomin smrti Njegovega c. in kr. Apostolskega Velikanstva pokojnega cesarja Franca Josipa I. vršiti na običajni način dne 20. in 21. novembra vsakega leta; veljati ima tedaj od sedaj naprej 20. november (predvečer dneva smrti) kot novi dvorni veliki praznik. Zajedno se je odredilo, da prenehajo slovesne črne maše v spomin smrti pokojnega cesarja Fer-